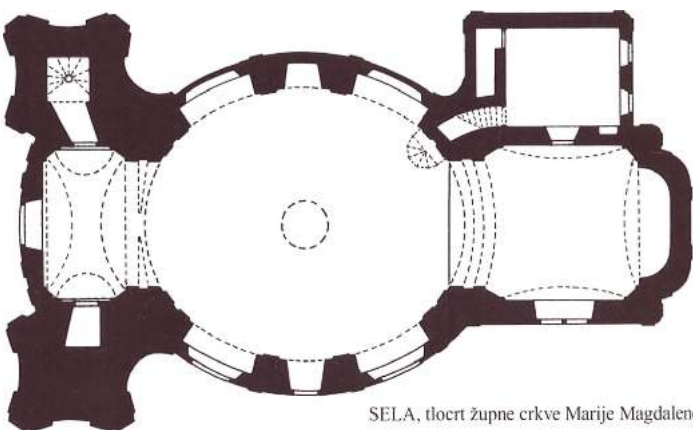

SELA, unutrašnjost župne crkve Marije Magdalene

Munggenasta iz bečkoga kruga. Lađa ima eliptičnu osnovu, a uz pravokutno je svetište sakristija. Glavno je pročelje arhitektonski raščlanjeno, sa strana su dva visoka zvonika. Iznad kupole izdiže se tornjić s lanternom. Unutrašnjost je ukrašena štukaturama. Crkva ima kasnobarokni glavni oltar tipa tabernakula sa zidnom slikom patrona, propovjedaonicu, ispovjedaonice, orgulje, djelo I. F. Janečka (1777) s ukrasima na prospektu u stilu rokoka, a u sakristiji ormar i lavabo od crna mramora. Od zlatarskih se predmeta ističu ranobarokni pacifikal i kalež, te rokoko relikvijar Marije Magdalene. — Crkva je građena u vrijeme župnika M. Šanteka, koji je istodobno dao podići i skladnu jednokatnu baroknu kuriju.

LIT.: D. Baričević, Pregled spomenika skulpture i drvorezbarstva 17. i 18. stoljeća s područja kotara Sisak, Ljetopis JAZU, 1968, 72. — D. Cvitanović, Župna crkva sv. Marije Magdalene i župna kurija u Selima kod Siska, Peristil, 1967–68, 10–11. — Horvat–Matejčić–Priatelj, Barok. — D. Cvitanović, Sakralna arhitektura baroknog razdoblja, I, Zagreb 1985. — J. Meder, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992. A. Ht.

SELA, tlocrt župne crkve Marije Magdalene

SELB, August, njem. slikar i litograf (München, 9. II. 1812 — 1. XI. 1859). Zajedno sa slikarom Augustom Antunom Tischbeinom (Rostock, 9. X. 1805 — Trst, prije 1867) izdao u Trstu 1842. zbirku litografija *Memorie di un viaggio pittorico nel Litorale austriaco* (novo izdanje, Trst 1979). Na 44 lista prikazani su na realističan način motivi s puta po Istri i otocima Krku, Cresu

i Lošinj (slikovite vedute, arhit. spomenici, ljudi u narodnim nošnjama). Tekst s pov. podacima uz litografije napisao je Pietro Kandler. Iv. Mat.

SELCA, naselje na I strani otoka Brača; osn. na prijelazu XVII/XVIII. st. U neposrednoj blizini, na brdu Humu, nalaze se tragovi prapov. gradine i gomile. Na Glavici poviše naselja predromanička je crkva Sv. Nikole iz XI/XII. st. s bačvastim svodom i kupolom iznad središnjega traveja. U novoj župnoj crkvi nalazi se Kristov kip (I. Meštrović), a u perivoju poprsje L. N. Tolstoja (rad češ. kipara Jaroslava Barde, 1913), te brončano poprsje S. Radića (A. Augustinčić).

LIT.: D. Vrsalović, D. Domančić i K. Prijatelj, Kulturni spomenici otoka Brača, Brački zbornik, IV, 1960. — D. Domančić, Graditeljstvo ranog srednjeg vijeka na Braču, u knjizi: Brač u ranom srednjem vijeku, Povlja 1984. N. B. B.

SELCE, naselje i luka u Vinodolskom primorju. U prapovijesti je tu bila luka liburnijske gradine na brežuljku uz cestu za Bribir. Rimljani na obali uz izvor vode grade postaju; na lok. *Podmirišća* otkriveni su nalazi rim. arhitekture s vodospremom iz II. st. Na lok. *Kloštar* nalazio se ranokršč. arhitektonski sklop. — S. se prvi put spominje 1366. u sastavu bibrirske župe, s crkvicom Sv. Katarine iz 1498. Djelomice seosko naselje organizirano je duž uske ulice Dvorac, koja je dobila ime po vlastelinskoj kući. Uz obalu su bila skladišta za sol i vino te carinarnica (Harmica). U XVIII. st. S. je najvažnija luka Vinodola. Pomorske vlasti grade 1796. vodospremu na kojoj je memorijalni natpis. Nedaleko od starije crkve iz XVIII. st. (čije je svetište pretvoreno u kapelu Sv. Josipa) sagrađena je 1886. u stilu visokoga historizma župna crkva Sv. Katarine (projekt J. Stanisavljević). Glavni oltar izvode kipar P. Rizzi i slikar G. Fumi iz Rijeke, a bočne oltare ljubljanski graditelj oltara A. Getzel; svetište je oslikao F. Ludwig. — Od poč. XX. st. u Selcu se gradi više hotela, pansiona i vila u oblicima historizma i secesije (vile »Šalda«, 1910; »Odion«, 1910, srušena 1941; »Dražica«, 1911, rekonstruirana 1968. u hotel »Jadranka«; »Alta«, 1925. i »Hrvatska«, 1922). Hotel »Rokan« iz 1911, preimenovan 1945. u »Slaven«, 1962–71. dobiva moderne depandanse, a na mjestu srušenoga pansiona »Selce« podignut je 1986. hotel s istim imenom po projektu D. Turata. U starome mlinu za masline na obali otvorena je 1950. galerija »Toč« slikara H. Kujundžića. »Dom prosvjete«, građen 1933 (projekt J.

Bosnić), renoviran je za javne priredbe. Memorijalni spomenici borcima i biste u parku rad su kipara Z. Cara. — Na obližnjem brežuljku Sv. Juraj nalazi se istoimena gotička crkva, a ispod brijega je zavjetna crkva Sv. Fabijana i Sebastijana iz 1849.

LIT.: B. Brozović, Vinodolska knežija i morska kupališta, Zagreb 1938. — R. Matejčić, Zaštita iskapanja rimske arhitekture u Selcima, Jadranski zbornik, 1962, 5. — Ista, Toč, spomenik maslinarstva i galerija Hajrudina Kujundžića, u knjizi: Selce, turistički razvitak 1894—1985, Selce 1986. — Ista, Spomenici sakralne arhitekture u Selcu, ibid. — Ista, Crikvenica, područje općine (turistička monografija), Zagreb 1987, str. 70—75. — Ra. Mat.

SELEM, Petar, arheolog i kazališni redatelj (Split, 23. V. 1936). Studirao arheologiju, povijest i povijest umjetnosti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Na Književnome fakultetu u Strasbourgu habilitirao visoke studije egiptologije i umjetnosti te civilizacije staroga Bliskog istoka. Od 1965. predaje na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Posebno se bavi ant. kulturom i umjetnošću. Bavi se kazališnom režijom.

BIBL.: Stanje istraživanja sfinga carske palače u Splitu, *Adriatica praehistorica et antiqua*, 1970; *Kretanje Ljube Babića*, Republika, 1974, 12; *Jerolim Miše u zavičaju*, ibid., 1977, 4; *Slika i simbol — naznake u vizualnoj komunikaciji u protodinastičkom Egiptu*, Polja (Novi Sad) 1977, 217; *Les religions orientales dans la Pannonie romaine*, EPRO, Leiden 1980; *Sretno jedinstvo svijeta — Slavko Kopač*, Odjek (Sarajevo), 1981, 1; *Priroda Dura Pulitike*, ŽU, 1983, 36; *Scenograf Boško Rašica*, Forum, 1983, 7—9; *Murtićev Dubrovnik*, ŽU, 1985, 39—40; *Goranka Vrus*, Edizione d'arte, Pordenone 1987; *Jurica Kezić*, Kaštel Novi 1993.

SELVA, Giannantonio, tal. arhitekt (Venecija, 2. IX. 1751 — 22. I. 1819). U Veneciji je bio nadglednik javnih radova i profesor na Akademiji. Istaknuti je predstavnik ranoga klasicizma. Po narudžbi trogirskoga plemića Ivana Luke Garanjinu napravio je nacрте za više zgrada, ali ih je tek manji broj izveden (vrtlareva kuća i konjušnica u Garanjinovu parku). Neizvedeni su ostali projekt temeljite rekonstrukcije palače u središtu Trogira i projekti za razne gospodarske zgrade (staje, pčelinjak, kuće kolona i paviljon). Najvrednije je Selvino ostvarenje ljetnikovac na imanju u Divuljama gdje je Garanjin htio osnovati gospodarsku akademiju. Gradnja je započela vjerojatno 1832, ali je izgrađen samo središnji reprezentativni dio s polukružnim trijemom i jonskim stupovima.

LIT.: S. Piplović, Arhitekt Giannantonio Selva i klasicizam u Dalmaciji, *Peristil*, 1975 — 76, 18—19. — Ista, Garanjinov ljetnikovac u Divuljama, *Prilozi — Dalmacija*, 1975. — Sta. P.

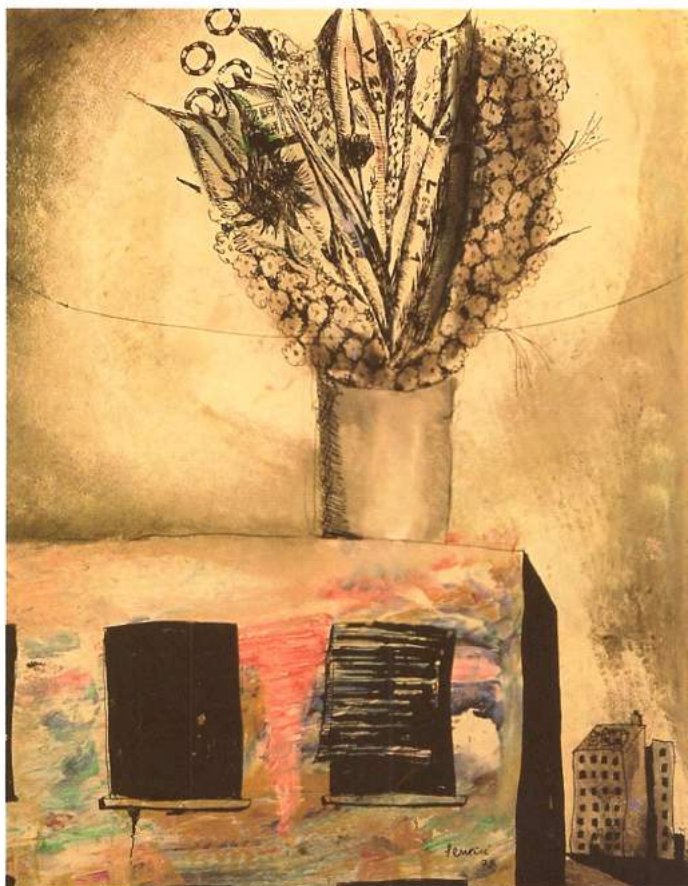
SENEČIĆ, Željko, slikar i scenograf (Zagreb, 18. I. 1933). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1956 (M. Detoni). Završio odsjek scenografije na Akademiji kazališne umjetnosti 1960. Bio je suradnik Majstorske radionice K. Hegedušića 1956—60. Scenograf RTV Zagreb od 1957. Radi za kazalište (*Guslač na krovu*, *Koriolan*, *Sablasna sonata*), film (*Breza*, *Rondo*, *Kad čuješ zvona*, *Glembajevi*) i inozemne produkcije (*Isadora Duncan*, *Sacco i Vanzetti*). Scenski prostor oblikuje jednostavnim detaljima i izrazitim smislom za stvaranje atmosfere. Njegove slike na staklu lirske su vizije grada, cirkusa i klaunova. Snažnim kontrastiranjem tamnih i svijetlih boja, kao i naglašenim crtežom, prikazani motiv dobiva dramatična i ekspresivna obilježja (ciklusi *Ljetne igre*, 1985; *Moj grad*, 1988). — Samostalno izlagao u Zagrebu (1956, 1957, 1961, 1977, 1982, 1985, 1988, 1989, 1994), Beču (1967), Splitu (1971), Bologni (1969, 1979), Ženevi (1983, 1984, 1989), Madridu (1986, 1988), Lausanni (1986) i Grazu (1987). Piše drame i scenarije za filmove.

LIT.: T. Maroević, Željko Senečić (katalog), Zagreb 1985. — Z. Kuzmić, Željko Senečić (katalog), Zagreb 1989. — K. Ma.

SENSER, Paulus Antonius, slikar (Osijek, sred. XVIII. st.). U franjevačkome samostanu u Visokom naslikao je 1753. veliku oltarnu sliku *Potpuni oprosti*, koja se odlikuje pokretima likova, lepršavošću draperija, nasmiješenim izrazima lica. Na osnovi tih obilježja pripisane su mu oltarne slike u franjevačkim samostanima u Kraljevoj Sutjesci, Osijeku, Slavenskome Brodu i u Dijecezanskome muzeju u Đakovu. Djela odaju snažnu umjetničku osobnost zreloga kasnog baroka.

LIT.: S. Rakić, Osječki slikar Paulus Antonius Senser, *Peristil*, 1990, 33.

SENJ, grad u S primorju. Na obližnjem brdu Kuku nalazilo se važno središte ilir. plemena Japoda. U rim. je doba *Senia* važno središte i municipij provincije Liburnije, o čemu svjedoče mnogobrojni arheol. nalazi. Od doseljenja Hrvata do XII. st. S. je u sastavu Gacke župe, 1185. gospodari Senja postaju templari, a 1271. prelazi u posjed krško-vinodolskih knezova, budućih Frankopana. God. 1469. postaje slobodni kraljevski grad i sjedište novoosnovane senjske kapetanije, koja je začetak hrv. Vojne krajine. God. 1527—1689. sjedište je senjskih uskoka. Oslobođanjem Like

Ž. SENEČIĆ, *Cvijeće*

od Turaka 1689. ponovno dolazi do trgovačkoga i pomorskog napretka Senja. Grad je 1943. bombardiran te su uništeni mnogi vrijedni spomenici.

Na području Senja i čitave biskupije od X. st. upotrebljavala se glagoljica a liturgija se služila isključivo na hrv. jeziku. Od mnogih je glag. natpisa najstarija tzv. *Senjska ploča* iz XI/XII. st. (Gradski muzej); to je ulomak pluteja s ostatkom glag. teksta i ukrasnoga ruba (pretpostavlja se da je plutej izvorno stajao u predromaničkoj crkvi Sv. Jurja, čiji su temelji otkopani 1964. u prizemlju tvrđave Nehaj). U Senju je 1493/94. osnovana glagoljska tiskara.

Srednjovj. je S. utvrđen u X. st. zidinama i kulama koje su oštećene 1242. za tatarske najezde. U doba knezova Frankopana dograđene su gradske zidine i kule a na J je strani izgrađen gradski *Kaštel* — kneževska rezidencija, tvrđava u kojoj se poslije nalazilo sjedište senjske kapetanije (od kraja XIX. st. adaptiran u dom učenika senjske gimnazije — poznati zavod Ožegovićianum). Krajem XV. st. ponovno su pojačane zidine i

SENJ U XVI. ST., gravura iz djela J. W. Valvasora *Die Ehre des Herzogthums Krain*

